

Пловдив

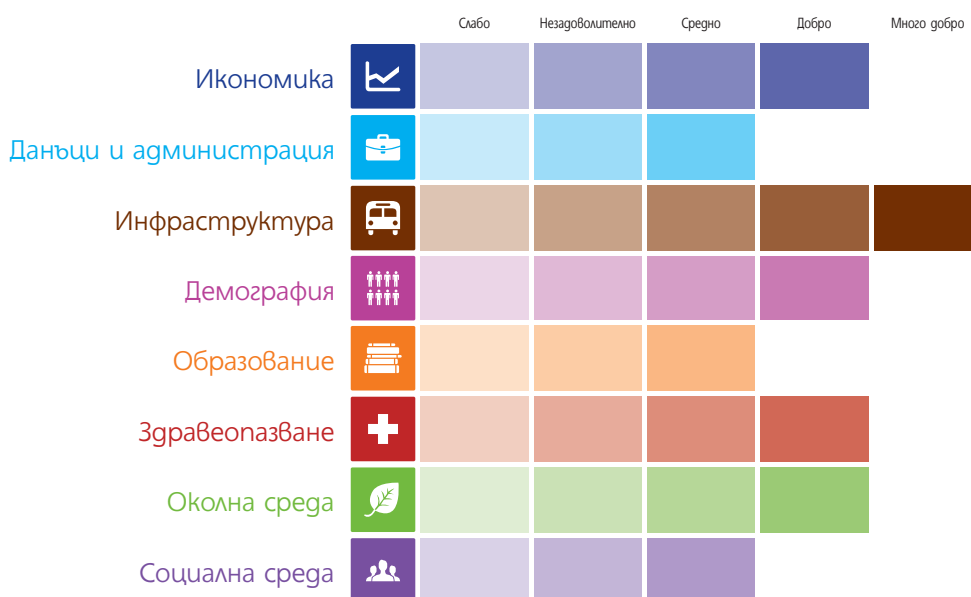
Население (2013)	678 528
Територия (кв. км)	5 972,9
Брой на населените места	224
Относителен дял на населението в градовете (%)	74,7

Общ преглед

Област Пловдив е сред най-бързо развиващите се в страната. Въздействията на кризата не бяха много силни и вече се наблюдават тенденции на устойчиво възстановяване. Областта се характеризира със значителна концентрация на предприятия и чуждестранни инвестиции, които непрекъснато нарастват през последните години и са важен фактор за заетостта. Безработицата обаче остава предизвикателство. Усвояването на европейските средства все още изостава особено по отношение на областния център, което ограничава потенциала на региона.

Пловдив е вторият по големина университетски център в страната. Относителният дял на висшистите в работната сила е висок, макар да изостава чувствително от столицата. Инвестиционната активност в областта и високата заетост продължават да привличат хора от други области, като през последните две години механичният прираст в област Пловдив се засилва. Въпреки това населението на областта продължава да намалява с малки темпове.

Икономика

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Пловдив за 2011 г. е 8 318 лв., което я нарежда като седмата най-богата област в страната. В областта се наблюдава един от най-добрите темпове на растеж за страната през последните години, като дори в кризисните години (2009-2010 г.) се регистрира ръст на местната икономика. Заетостта в Пловдив се възстановява през последните две години (2012-2013 г.) и достига 48% за населението на 15 и повече години. Безработицата обаче продължава да расте и през 2013 г. вече надвишава 13% за същата възрастова група.

Областта се характеризира със значителна концентрация на предприятия, както и с висок размер на чуждестранните инвестиции, които нарастват устойчиво през последните години с изключение на кризисната 2009 г. Няколкото промишлени зони около град Пловдив са положителен фактор в тази посока. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи също бележат ръст през 2011-2012 г., което илюстрира след кризисното възстановяване на местната икономика. Общините в област Пловдив навакват с усвояването на европейски средства през последните две години (2012-2013 г.), макар и все още да не достигат средните стойности за страната. Претеглени спрямо населението най-добре се справят общините Хисаря, Крчим, Сопот и Раковски, докато община Пловдив е най-слабо представящият се областен център (спрямо населението) в усвояването на европейски средства.

Данъци и администрация

В област Пловдив преобладават общините със сравнително ниски местни данъци и такси, макар в областния град Пловдив данъците да са сравнително по-високи. Общините Калояново, Марица и Хисаря са сред примерите за общини с ниски данъци и такси, като в Хисаря е най-ниският данък върху нежилищните имоти на предприятията в страната (0,6 промила през 2014 г.) и една от най-ниските такси битови отпадъци – едва 1,2 промила. Високи данъци и такси се наблюдават в община Крчим.

При последната анкета през май 2014 г. се наблюдава влошаване на оценката на бизнеса за взаимодействието с областната и общинската администрация, както и повишено възприемане за корупция спрямо 2013 г. Оценката за качеството на предоставяните електронни услуги от местната власт също намалява, но остава около средните стойности за страната. Половината анкетираните фирми са използвали електронни услуги през последната година, като повечето от тях освен използването на информация и изтеглянето на документи са попълвали и изпращали бланки и формуляри по електронен път. Характерно за общините, които са активни в привличането на чуждестранни инвестиции, е, че те са и тези, които се опитват да държат данъците и таксите ниски, както и да развиват административните услуги.

Област Пловдив леко изостава в рейтинга за прозрачност на органите на местното самоуправление, изготвян от неправителствената организация „Програма гостъп до информация“. Най-добре по този рейтинг на прозрачността в областта се представят общините Асеновград, Пловдив, Крчим и Марица, докато най-ниски оценки получават общините Садово, Калояново, Хисаря и Стамболийски.

Инфраструктура

Транспортната инфраструктура в област Пловдив е фактор за развитието, което се дължи както на доброто географско разположение, така и на направените инвестиции през годините. Гъстотата на пътната мрежа не е много висока, но завършената в средата на 2013 г. АМ „Тракия“ повишава потенциала на региона. Близко 44% от пътната настилка в областта е в добро състояние, което е относително висок дял на фона на страната. Въпреки това делът на пътищата в добро състояние намалява през последната година, което илюстрира нуждата от нови инвестиции в рехабилитацията на някои участъци от магистралата и на останалите пътища от републиканската мрежа.

Железопътната инфраструктура също е добре развита, като гъстотата на жп линиите е сред най-високата в страната. Железопътната инфраструктура обслужва добре връзките между населените места, но все още не обслужва в достатъчна степен икономиката, например по отношение на свързаността с индустриалните зони. Областта се характеризира с втория най-висок дял на домакинствата с достъп до интернет след столицата – 60,7% през 2013 г., и около средния за страната дял на лицата, използвали интернет през последните 12 месеца (56,6%).

Демография

Пловдив е втората по големина област в страната с население от близо 680 хил. души, като $\frac{3}{4}$ от населението живее в градовете. През последните години населението на Пловдив неизменно намалява, като областта така и не успява да обърне тенденцията въпреки нетната положителна миграция към нея през 2012-2013 г. Това намаляване на населението се обуславя от устойчивия отрицателен естествен прираст през годините, докато механичният прираст като цяло остава положителен с изключение на кризисните 2009-2010 година. Заселването в Пловдив идва предимно от съседните области – Пазарджик, Смолян, Стара Загора и Хасково, като причините са както в търсенето на по-добро образование, така и на по-добри възможности за работа. Раждаемостта остава по-скоро висока на фона на страната.

Коефициентите на възрастова зависимост в област Пловдив са близки до средните нива за страната, като населението на възраст на 65 и повече години е с 1,4 пъти повече спрямо населението на възраст до 14 години през 2013 г. Коефициентът на демографско заместване следва общата тенденция за страната и силно се влошава, като достига до 64% през 2013 г., което индикативно означава, че на всеки 100 лица на възраст между 60-64 години, които напускат работната сила, се падат по 64 лица на възраст 15-19 години, които се вливат в нея.

Образование

Училищната мрежа в област Пловдив е сравнително оптимизирана, като това се наблюдава и в други области с големи центрове. Количествените показатели за училищното образование обаче разкриват някои негативи – сравнително нисък коефициент на записване (V-VIII клас), както и високи дялове на отпадналите и второгодниците. Резултатите от матурите по български език и литература са около средните за страната (4,34 за 2014 г.), като близо 5% от учениците не са издържали матурата, т.е. получили са оценка под среден 3.

Област Пловдив е вторият най-голям университетски център в страната. През 2013 г. броят на студентите нараства с близо 5 хил. и вече надхвърля 44 хил. Разнообразието на висшите учебни заведения и последващите възможности за реализация са положителни фактори, които привличат млади и квалифицирани хора в областта. Сравнително висок е относителният дял на населението на възраст между 25-64 г. с висше образование (над 23%), но няма видима тенденция към покачване.

Здравеопазване

През последните години в област Пловдив се наблюдава ръст на болничните заведения и на броя легла в многопрофилните болници. През 2013 г. областта е на второ място в страната по брой на леглата в МБАЛ след Плевен и лидер по постъпилите за лечение в многопрофилните болници (претеглени спрямо населението). Една от причините за последното е и търсенето на болнична помощ в Пловдив от живеещите в съседните области. Разпределението на болничните заведения в областта е неравномерно, като лечебните заведения са съсредоточени в град Пловдив, а в някои от по-малките общини такива просто липсват.

Здравноосигурените лица в областта леко спадат през последните две години, като през 2013 г. са 86,5%. Малко под 1/5 от анкетираните през май 2014 г. граждани споделят, че им се е налагало да пътуват до друга област, за да ползват здравни услуги. Всеки пети гражданин, ползвал медицински услуги през последните 12 месеца, посочва, че му се е налагало да прави нерегламентирани плащания за здраве.

Околна среда

Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата се покачват през 2011-2012 г., но все пак област Пловдив не попада сред големите замърсители като областите Варна, София (столица) и Стара Загора. Събраните битови отпадъци на човек от населението също се покачват през 2012 г. и достигат близо 400 kg на човек от обслужваното население. В повечето общини се извършва разделно събиране на отпадъците и са сключени договори с организациите по оползотворяването им.

Близо 80% от населението живее в селища с обществена канализация, а 54% е с достъп до канализация и е свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води. Тези показатели през последните години не се променят отчетливо в положителна посока. В областта действат две селищни пречиствателни станции за отпадъчни води в градовете Пловдив и Хисаря, а през 2010 г. е открита пречиствателна станция и в Сопот.

Социална среда

През 2011 г. 43% от населението на област Пловдив е живеело с материални лишения. Всеки пети пък е попадал под линията на бедност за областта. Все пак следва да се има предвид, че линията на бедността в областта е сравнително висока на фона на страната. Наблюдава се леко свиване на доходното неравенство в областта, като отношението между доходите на най-богатите и най-бедните 20% от домакинствата през 2011 г. е по-малко от 5 пъти.

Престъпленията в област Пловдив намаляват през последните години, като за 2013 г. са регистрирани малко над 8 престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души от населението. Удовлетвореността от живота в Пловдив е предимно провокирана от образованието, здравето, жилищните условия и социалната среда. Работата също е аспект от живота в областта, по отношение на който повечето анкетирани споделят, че са доволни и това може да се обясни с относително високата заетост в областта. Запитани дали биха се преместили в друга област за постоянно, почти 60% от гражданите, анкетирани през май 2014 г., отговарят категорично отрицателно, което показва, че местното население вижда перспективи през развитието на региона.

Ключови показатели за област Пловдив

Показател/година	2009	2010	2011	2012	2013
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	7 291	7 530	8318	п.а.	п.а.
Коефициент на заетост на населението над 15 години (%)	48,3	46,5	46,4	47,3	48,1
Коефициент на безработица на населението над 15 години (%)	5,1	8,5	8,8	11,2	13,4
Дял на бедните спрямо линията на бедността за областта (%)	14,5	20,5	20,70	п.а.	п.а.
Коефициент на възрастова зависимост (65+ към 15-64 г.), (%)	25,5	26,0	28,3	28,8	29,4
Коефициент на естествен прираст (‰)	-2,4	-3,6	-3,8	-4,5	-4,0
Коефициент на механичен прираст (‰)	-0,9	-4,1	0,2	1,4	3,1
Дял на населението с висше образование, 15-64 г. (%)	20,6	22,5	23,6	22,6	23,4
Процент оценки на матурите по БЕЛ по среден 3,00	4,5	3,9	3,2	5,0	4,6
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,3	4,3	4,5	4,3	4,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	п.а.	49,8	47,5	48,0	43,7
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	30,1	35,3	47,5	55,1	60,7
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с ПСОВ (%)	50,6	50,8	54,1	54,30	п.а.
Дял на здравноосигурените лица (%)	89,6	87,2	88,4	87,7	86,5
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	229,6	227,7	228,0	327,8	353,0
Средногодишен доход на лице от домакинство, лв.	3 561	3 745	3 657	3 988	4 514